

172

P

VIATA SACELEANĂ

„Revistă cultural-informativă“

APARE LA SATULUNG-SACELE-BRASOV

„VIATA SĂCELEANĂ”

apare sub conducerea unui comitet

Redacția și administrația
Soseaua Regele Ferdinand No. 801
Satulung — Săcele — Brașov.

ABONAMENTE:

Pentru un an . . . . . 100 lei
„ $\frac{1}{2}$ „ . . . . . 60 „
„ instituții
și
autorități . . . . . 200 „

Pentru abonați, cititori și colaboratori

Cei ce primesc primul număr trimis de noi se consideră abonați pe tot anul.

Pentru că revista este lipsită de fonduri, rugăm pe D-nii abonați să nu întârzie cu achitarea abonamentului.

Domnii abonați cari își schimbă adresa sunt rugați a ne înștiința.

Manuscrisele primite la redacție nu se inapoiază.

Manuscrisele trebuiesc scrise citeț și pe o singură pagină.

Revistele primite la redacție vor fi amintite la rubrica „Bibliografie”.

Facem schimb de abonamente cu reviste și ziare.

Coloanele revistei „Viața Săceleană” rămân deschise tuturor aceloră cari au de spus o vorbă și de făcut o faptă bună în ogorul culturii Săcelene.

VIATA SĂCELEANĂ

Apare sub conducerea unui comitet

Redacția și Ad-ția: Șos. Regele Ferdinand 801 Satul

BIBLIOTECA
ASTRA
BRAȘOV

172

P

Din ținutul Săcelelor¹⁾

— URMARE²⁾ —

Diferențindu-se foarte puțin între ei, Mocanii din cele șapte sate sunt un curios amestec de populație veche—nu prea veche, după amintirile lor—și de populație venită, tot după spusese lor, din munții Prahovei „Găureni“, alții de prin ținuturile transilvănene mai apropiate: județul Făgăraș, sau mai depărtate: Maramureș, Sibiu etc. Din acest amestec de populații sînt ieșiți locuitorii celor șapte sate. Casele lor sînt dese, iar satele așa de apropiate unele de altele încît n'ai ști unde începe unul și unde se termină celălalt, dacă n'ar fi placarda care să-ți indice: „La dreapta ține comuna Baciuc etc.“ Cele patru sate: Bașlal, Turcheș, Cernatu, Satulung se sînt lanț spre munții Prahovei, sînt de mult timp în strînsă legătură cu Brașovul, negustoresc și intelectual, și, fiind foarte aproape de calea ferată și de trecătorile din munți, sînt mai prospere din punct de vedere economic și mai civilizate. Celelalte trei, Tărlungeni, Zizin (Zezin spun ei) și Purcăreni, sînt mai înapoiate, nu mai mult decît cele patru aspecte de sate, din pricină că au fost mai depărtate de oraș și de calea ferată; locuitorii de aici se ocupă astăzi cu plugăria mai mult decît cu oieritul, ne mai avînd locuri largi la dispoziție și nedisprețuind, ca ceilalți, munca agricolă. Aceștia o luau înainte vreme prin munții Buzăului, cînd voiau să treacă în țară ca să seaze de „cătane“ sau ca să lasă la locuri largi, la cîmpie, pe cînd cei din celelalte patru sate treceau prin munții Prahovei, prin Bucegi. În toate satele însă casele sînt aproape la fel, cum am spus mai sus, iar, pe fronton, cele de modă mai veche au, sub acoperișul în formă triunghiulară spre stradă, o icoană de lemn, așezată acolo odată cu clădirea casei, iar altele au cîte o cruce pe zid: seoașă în relief și pe acoperiș una sau două cruci de fier, această însă numai la casele locuite de Români. Casele—cu odăi multe și spațioase față de alte case sătești: „casa a mare, tindă, cășcioarăi cămară“, bucătărie, magazie cu pod deasupra, pivniță adîncă și largă—sînt

1) Articolul a fost publicat întâiu în „Grai și suflet“ Rev. Inst. de Filologie și folclor al D-lui O. Densușianu.

2) Începutul în numărul 8 (August 1930).

așezate cu un părete spre stradă, care are două sau patru ferestre cu o-bloane („Ioduri“) de scindură. Ferestrele nu se deschid decât cu foarte multă economie și numai după apusul soarelui și „după ce s'a stîmpărat prafu“, ca să nu se strice zugrăveala minuriată a interiorului, scoarțele și mobila odărilor. E într'adevăr surprinzător acest obicei de a zugrăvi casele pe din-năuntru și altele chiar pe dinafară, zugrăveală care ține zeci de ani, une-ori dacă e făcută casa de patruzeci, cinzeci de ani, și zugrăveala ține tot de atunci. De observat că sunt foarte economi Mocanii, mai ales în privința caselor și lucrărilor gospodărești: le păstrează așa de bine încît lucru de cincizeci sau o sută de ani poți crede că sînt cu totul nouă și nepurtate. E o mîndrie pentru ei să-ți arate casa, să-ți spue data cînd a fost făcută — anul este sărat în grindă și este cel adevărat, căci cel de afară poate să fie schimbat de cînd „au dres casa“ —, să te ducă prin toate odăile, să te vezi icoanele vechi, mai vechi de multe ori decât cei ce locnesc acolo, moștenite de la părinții lor sau dela bunici. De multe ori, a-rătînd spre o icoană mai veche așezată în locul cel mai de cinste, îți spune cite o bătrînă: „icoana asta ie veke dă tot, maica zicea c'o are dăla măicuța ie; ieu aici am apucat-o“. Icoane vechi de cînd s'a făcut biserioa — unele pictate pe sticlă de cei cari au pictat și biserica, altele pe lemn, cite trei sau patru într'o odaie — sînt podoaba caselor mocănești. Toate lucrurile lor: case, mobilă, scoarțe, îmbrăcăminte se caracterizează prin trănicie.

Acum nu mai au însă, ca înainte vreme, Mocanii venituri mari: nu mai au turme de mii de oi, herghelii de vite mari, cîmpurile și munții „Rumîniei“ slobode pentru păscut, au decăzut de bogăția lor de odinioară, referindu-ne mai ales la cei care locuesc și acum în Săcele: „D'apăi unde mai sunt Mocanii ăia și cîmpurile ălea și kicili ălea mari!.. Heei, s'a dus Mocanii ăi bătrîni!... Cei mai mulți au rămas, cum spun ei singuri, „cu turma pă moyila“. Era vestită în toată țara această ocupație a Mocanilor: creșterea vitelor, negoțul pe care-l făceau cu ele, industria brînzeturilor și a lînei; umblau cu căruțele pline cu aceste produse prin țiguri și prin orașe; primele erau îndeletnicirile cele mai prețuite ale „Mocanilor ăi bătrîni“, iar industria lînei era a Mocancelor. Causa de căpetenie a decădenței lor materiale și a schimbării felului de viață, a obiceiurilor lor de vechi păstori, începînd de citeva decenii numai, stă în înmulțirea populației și strîmtarea locurilor pentru păscut în favoarea agr. culturale, precum și în concurența pe care o fac industrii casnice a lînei — dimii pentru haine — fabricile de postav. Puțini mai sînt aceia care trăesc în vechiurile obiceiuri, precum puțini sînt și aceia care se întrețin din veniturile cîștigate acolo: cei cari mai sînt mari economi de vite s'au stabilit definitiv în vechiul regat: Muntenia, Dobrogea... iar aceia care mai au familia în Săcele și-și țin oile „în țară“ nu sînt dintre cei mai bogați. Într'un cuvînt, au dispărut Mocanii cei mîndri de odinioară, iar din bogăția și fala lor au mai rămas doar: casele făcute de bătrîni, cu lucrurile așezate de ei acolo, porțretele lor, dar, mai mult decât toate, amintirea sfîntă, pe care cei de azi o mai păstrează, dar care se va șterge odată cu moartea celor care sînt acum bătrîni la rîndul lor, care nu mai au mult pînă să-i sosească din urmă pe cei cari s'au dus...

Oamenii mai înstăriți acum în sat nu s'au numai urmași ai celor „bogați de neam“ de odinioară, ci și ridicăți din „oameni nevoiași“, care au făcut oarecare avere, departe însă de a egala pe cei din trecut. Dintre școale,

dau preferință „comercialelor“ și „dreptului“. Priviți relativ cu ceilalți Transilvăneni; au avut o situație mai bună la timpul stăpînirii ungurești, datorită de sigur așezării lor lângă vechiul hof, în apropierea tre cătărilor bune și firei lor: se acomodează ușor, cel puțin în aparență, cu conlocuitorii, căci rabdă mult și nu se ceartă, sînt oameni pașnici... Apoi au avut și un refugiu excelent în vechiul regat și un izvor de venituri însemnate. Oamenii, iubitorii de trai bun și comod. Mocanii nu sînt nici firi contemplative, nici sentimentale, nu sînt poeți, iubitori pasionați ai naturii sau ai petrecerilor și veseliei, sînt firi pasive, însă cîrora le place libertatea și viața înlesnită — ei nu s'au mult locului: bărbații rătăceau cu turmele de oi peste tot unde găseau locuri largi sau cutreerau satele, tirgurile și orașele cu negoțul, ducînd produsele muncii lor: brînzeturi, dimii, lapte, vite etc. așa că foarte puțin timp steteau acasă în familie. Femeile și copiii rămîneau mai mult singuri acasă, dar și femeile, întreprinzătoare și cu spirit mercantîl chiar, nu-și vedeau numai de gospodărie, ci se ocupau mult cu industria lînei: era o întrecere între ele care să lucreze mai multe sute de kilograme de lînă, aveau cîteva servitoare care țeseau, iar ele se duceau pe la tirguri cu dimii de vînzare, oricît de bogate ar fi fost.

În privința porturilor și obiceiurilor, deși în general conservativi, nu le mai păstrează pe cele vechi; numai bătrînii mai au portul mocănesc, deși nu întocmai cum era înainte. Au cioareci de dimie albă, cămăși tot albe de pînză, croială și cusătură simplă: pe la guler și mâneci cu niște floricele tot albe aproape invizibile; peste cămașe se încing cu chimir laț de piele, cu flori tăiate în el; apoi „zăbun“ albastru închis sau cafeniu, croit kimono și împodobit cu găitane negre — sau „roc“ tot de culoare închisă, tot de postav, peste vestă („laibăr“). Ca haină mai mare, au „ghebă“ de postav d'ăi bun, în aceleași colorii, cu nasturi, încheietori și băieri de găitan negru. Înainte aveau „antirie albe cu găitane negre“, pe care le luau pe umeri peste „zăbun“, nu pe mini.

Ui, să-acă Sintilia

Cum te ia fetil' n' iie.

Și feciori'n antirie.

Cei tineri au părăsit însă acest port; chiar dacă „la oi, la munte“ mai umblă cu el, cînd vin în sat se schimbă în „aine dă domn“. Dar la serbări sau la jocuri, cum e Sintilia, cînd se adună toți burlacii de prin sate ca să-și caute fete, să se însoare, atunci se văd mai mulți îmbrăcați mocănește, chiar intelectualii fac acest lucru în amintirea strămoșilor lor. Mocanii cei bogați și mîndri care, după ce învățau prin școli, mulți reveniau la ocupațiile părinților. Cînd vede lumea din sat pe vre-un student îmbrăcat cu portul mocănesc la joc, zice cu admirație: „ia uite pă Mocanu lu..., g'ine-i mai stă! Portul femeilor se deosebește de portul românesc al țărancelor, fiindcă, de fapt, Mocanii niciodată nu au fost și nici nu s'au considerat „țărani“ și nici satele lor „sate; este un port mult influențat de cel orășenesc, occidental. E drept că nu de multă vreme l-au părăsit femeile; dela război încoace nu-l mai poți vedea decît... în lăzi. Ele se deosebeau după port în „cocane“ și „mocance“: primele cu portul absolut orășenesc, cejelalte cu: bluze sau „ii“ de „simizet“, lucrute cu fluturi, iar, aproape de palmă, cu niște „pumni“ lucrați în întregime cu fir de aur; la gît, șiruri de salbe, de galbeni mari și de galbeni mici, rochia

foarte lungă, de mătase sau stofă de calitate superioară, croiala după moda curentă, încinse peste rochete cu Cordoane de fir de aur sau argint și piftale late cu cite două sau patru pietre scumpe; pe cap aveu „ștergar” de borangic foarte fin, brodat pe margini cu flori albe. Ca haină mai mare au, pentru vreme bună, scurteică de mătase garnisită cu blană. (șer, samur) pentru zile de sărbătoare, iar pentru orice zi de postav. Pentru iarnă au dulămi: de mătase — cu mîncei — pentru sărbătoare, blănite pe dinăuntru, cu manșete și cu guler de blană prelungit pînă jos pe poale; de postav („ghebuțe”) pentru zi de lucru. Port asemănător cu al domnițelor române din trecut, dispărut astăzi, afară de „dulămi”, „ghebuțe” și „scurteici”. O astfel de haină de mătase ar costa acum cîteva sute de lei. Acestea le lua în zestre fata dela părinți, precum și cîteva rochii de mătase și de stofă bună — zece, douăzeci —, ștergare pentru cap, ghețe, zbituri. Înbrăcămintea de un lux extraordinar, e mărturia bogățiilor marilor economi de vite din Săcele. Deși între ei se deosebesc „oameni de neam bun” și „conițași, călici” — cei care au adus sau aduc lemne „cu conia” din pădure — după sama averei, cu toții însă țin foarte mult să nu fie confundați cu alți locuitori ai Transilvaniei sau cu oricare alți și să nu se înruțească în nici un chip cu ei, dar mai ales cu „Cojani” — locuitorii din Bărgan —, față de care au cel mai mare dispreț. Nu se înrudiau decît familiile mari între ele din cîte patru sau cinci părți, fiindcă nu voiau să li se înstreineze averea și neamul. În privința aceasta, au fost foarte conservativi, acum însă au început să mai cedeze. Ceea ce este caracteristic mai cu seamă la Mocanii din Săcele e mândria lor extraordinară și aproape de neînțeles pentru ceilalți Romîni, care nu le cunoșc nici trecutul, nici felul lor de viață, după cum am mai spus. Dintre ei, nu se pomenesc vre-unul care să se fi dus slugă, la meserie sau la lucrul cu brațele, chiar dacă a sărăcit. Mulți sînt foarte strimtorați acum: fac economii, duc viață mai modestă, numai să nu fie nevoiți să aibă o îndeletnicire pe care o d sprețuesc. Preoți sau învățători, deosemeni, nu prea se far, cei din sate sînt veniți de prin alte părți și nu-s deloc simpatizați de locuitori; aceeași opinie au și despre ofițeri, funcționari mai mici. Prin felul lor de viață — austeră, cinsită, discreă, disprețuind pe toți alții de orice naționalitate ar fi ei — se deosebesc mult de ceilalți locuitori ai țării românești. Departe de veselia și de dispoziția spre cîntece și joc a Românilor dela sate, în general, Mocanii sînt oameni greu de pornit la vorbă și la petreceri..., sînt și firi pătrunzătoare, nu se lasă măguliți de nimeni și știu să prețuiască pe orice om, indiferent de categoria lui socială, la justa lui valoare: „apa la matcă și omul la teapă”. Sînt bănuitori și curioși, înclinați spre ocupațiuni practice, în general vorbind, căci sînt și unele familii vechi despre care se știe că nu au dat nici un negușor. Sînt înzestrați cu foarte mult spirit satiric, după cum reiese și din poveștile și strigăturile lor, precum și din obiceul de a porecli pe fiecare om după vre-un defect fizic, moral sau depe vre-o ciudățenie a firei lui.

Deși așezările omenști nu par prea vechi la aceste părți, totuși din felul cum se presintă case, străzi, biserici, oameni, se cunoaște că aici este o civilizație temeinică, deși uneori ea pare superficială. Oameni serioși și tăcuți, disprețuind chiar petrecerile și adunările zgomotoase, veselia și băutura, ei nu fac „joc” decît o singură dată pe an, la St. Ilie — „Sintiliie” —.

cînd vin feciorii din toate părțile, candidați la însurătoare, și cînd vin femeile și cei mai în vîrstă să-și dea părerea asupra lor și să-și aleagă ginerii:

Uite-te, leică, la mine:
Dă ți-o părea că joc bine,
Să-ți dai fata după mine!

Fetele însă nu aveau voie să vină la joc, ci stteau în vre-o curte mai apropiată, ascunse după garduri și priveau prin „găurile stoborului” — ca să nu fie băgate de seamă de cineva — la cei ce jucau, bărbați, „ficioari” și femei tinere măritate; din această pricină li se scosese și cântec:

Fetili după Săcele
Să uita pînă gaurile

Abia acum, după război, probabil sub influența obiceiurilor din alte părți, au început și fetele să joace și căsătorii să se facă mai liber decît înainte, cînd fetele nici nu știau pe cel ales de părinți — viitorul soț — și nu trebuiau să-l refuze în nici un caz. Ar fi fost o grozavă necinste pentru ei dacă li s'ar fi întimplat un asemenea lucru; fetele trebuiau să plece capul în fața voinței părintești: „să ne h'i adus ursu din pădure căta să-l i i”. După că a orie însă, aveau mult mai multă libertate ca înainte. Ar fi fost o minune să se facă o căsătorie din dragoste și mai cu seamă împotriva voinței părinților; cu toate acestea nu se pomîneau divorțuri. Aceste obiceiuri deosebite de cele romînești generale, precum și firea lor sobră, necomunicativă, ne aduc aminte imediat pe cele orientale și sud-europene balcanice. Ei prețuiesc la om cinstea, hărnicia, averea, dar mai pre sus de toate familia, neamul din care se trage cineva. La acestea se mai adaugă și un formalism exagerat și o grandomanie rar întilnită; nu se ceartă, nu fac scandal, țin însă supărarea toată vieața chiază. Nu merg la circumă, mai ales înainte de război era o grozavă rușine să fi călcat cineva pragul unei cărciume: „numai Săcui intra dă bea'n cărciumă”. În ceea ce privește sentimentele: patriotism, iubire etc. ei se arată foarte discreți; „a iubi cineva” și mai ales „a ști lumea că iubește” ar însemna ceva îndrăsnesc, o abatere dela felul cum trebuie să se arate cineva. Se povestește de vre-o căsătorie din dragoste sau de iubirea dintre o Romîncă și un Ungur — ceea ce poate nu s'a întimplat de două ori de cînd țin ei minte — zeci de ani de-arîndul de cără fiecare generație și se scoate cîntec. Deși se înțeleg bine cu Ungurii, trăesc în relațiuni destul de bune, zicîndu-și unii altora „vecine”, totuși nu se întimplă să se intrudească unii cu alții.

În zilele de lucru satele par aproape nelocuite: o tăcere, turburată numai de taxico-urile ce fac cursa Breșov-Satulung, domnește pe ulițe pînă seara cînd trec Ungurii cu carele de fin dela cîmp spre casă; pe la porțile zăvorîte ale curților rar iese cineva ziua să se uite în sus și în jos și apoi să se tragă înapoi, preferînd să privească pînă „găurile stoborului” sau prin „lodurile ferestrelor”, atît cît pot. Numai seara și sîrbătorile se adună pe la porți mai mulți vecini sau vecine, mai cu seamă dacă sînd rude, și stau de vorbă; dacă-s streini, se salută cu răceală, schimbă cîteva vorbe și rămîine apoi fiecare cu gîndurile lui.

Toți au spiritul de economie și știu să prețuiască munca și avutul

lor, mai ales acum, când din însemnata lor bogăție de odinioară multora le-a rămas prea puțin și îl păstrează cu sfințenie, mărturia unor vremuri bune, dar apuse pentru totdeauna. Icoana trecutului îl înduioșează și-i îndeamnă spre povestire: torentul amintirilor odată pornit greu se oprește și, cu figura inspirată, fiecare îți vorbește de un trecut mai fericit și mai mândru, mai bogat și mai plin de viață — aceasta îi face pe ei să trăiască retrași de curentul lumii, de speranțele și iluziile ei; pentru mulți, nu contează decît trecutul; de ce va fi, nu se interesează.

Credințe și mituri, cântece și ghicitori, frumusețea naturii, îi preocupă puțin; ceea ce înălțești mai mult la ei sînt poveștile și satirele. De altfel se observă mult împrumut în literatura lor: multe motive din poeziile și cîntecele chiar și din poveștile lor, se întalnesc cu cele ale literaturii populare generale. Faptul acesta denotă că Mocații au fost în des și neîntrerupt contact cu Români de pretutindeni, mai ales cu cei de pe Bărăgan, din Dobrogea, și Basarabia, umbînd cu turmele după câmpuri mai largi, și cu cei din Transilvania nordică — de unde și procurau ciobani.

Dat fiind felul lor de viață — transumanța păstorească, dispărută aproape cu totul astăzi — și situația lor favorabilă lingvistică, vechiul hoar al țării, venind în contact cu Românii din multe ținuturi, graiul lor este foarte puțin diferențiat de cel românesc general și are prea puține influențe din graiul altor ținuturi în vorbirea obișnuită și mai multe în cel al cântecelor, *înzeri, plânze* etc. (din graiul Maramureșului) sau: „*Aoleu, daică Ioană cin, te scoase la poiană?*” graiul din Muntenia), dar aceasta numai sporadic.

Cea mai caracteristică trăsătură a graiului mocațesc este palatalizarea labialelor — și în cuvintele vechi și în cele nouă, chiar în neologismele cele mai recente: *kiatră, k'icior, bārg'er* (— bărbier) *pantoh'i* etc. Numai atunci cînd îți spun cântece, poezii, își aleg vorbele și pronunță „ca după earte”.

Pronunțarea cu *i* inițial e cea obișnuită: *ieu, iel, ie* etc.

Prefacerea lui *s* în *ș* dinaintea lui *ki* se observă nu numai în forme ca *dășkid, șkimb*, dar și în altele, ca *șkinare*.

De relevant și pronunțat ca *zeike, roike, trifot*; de asemenea obișnuită suprimare a lui *h* inițial: *oldă* (— holdă), *oră* (— horă).

Niciodată nu se întrebuițază forma articulată cu *-l* a substantiveilor masculine la singular: *omu, băiatu, ciobanu, Țiganu* etc. Forma articulată a pl. feminin este în *-ili*: *fetli, k'eirili*, etc. La ind. pres. pers. a 3-a de plural e identică cu a 3-a de singular, la vorbele de conj. a II-a a IV-a: *iei rîde, iel face, iel naște, iei nude, iei are* etc. Tot așa, persoana a 3-a de singular a imperfectului e la fel cu cea de plural: *iel mănca, iei mănca, iel lucra, iei lucra* etc. La viitor auxiliarul apare astfel: *oi, îi, oo, om, oți, or*. Forme analogice frecvente sînt: *ieu cei, tu cei, să ceale, tu piei, să piale, tu spei* (— tu speli), *ieu ucig, tu ucigi, ucigă*.

Pentru lexic sînt de relevant numeroase împrumuturi ungurești și germane, cum se va putea vedea din glosarul pe care-l vom da după ultimile texte ce întrebuițază și neologisme, ca *birou* (— biuro), *tablău* etc.

În privința folklorului, nu găsim mare bogăție, căci am spus că nu au nici credințe nici legende numeroase, cum au Românii din alte ținuturi nu au imaginație prea bogată: nu cred în sîrgi, în ață și în draici, care fac rău omului. Toată viața și lumea, mersul și soarta ei, sînt circumdate

voința lui Dumnezeu; e un amestec de încredere religioasă și spirit pozitiv. Despre arătări sau despre fărnece și descănțece spun cu multă uimire și neîncredere ceea ce au auzit de pe la alții. Mai multă bogăție se vede în amintiri și în povesti, ca prosă, în strigături, ca poezie. Sînt înzestați cu mult spirit satiric, uneori mai fin, alteori mai vulgar, după cum reiese din obiceiul lor de a porecli pe fiecare om, mai ales pe cei ce nu sînt rude, după vre-un defect fizic sau moral ori numai după vre-o particularitate („Mustăfea, Ceapă-roșie, Tercioaje” etc). Același spirit satiric reiese și din poveștile și stigăturile lor relative la femeii leneșe de pildă:

Până țese-un cot dă pînză
Mîncă șapte unți dă brînză;
Țese-un cot,
L azvârle'n pod;
Țese-o natră,
Rupe-o soată..

sau relative la oameni care vor să pară ceea ce nu sînt:

Ora mare dă cocoane
Tot cu șurțuri da cartoane (cretoane)
Și cu baieri dă plantici,
Tot dă neamu-i dă calici.

În privința relațiilor familiare, nu se întâmplă rareori să trăească rău, de pildă, nora cu soacra, dar ei evită întotdeauna să stea la un loc copiii căsătoriți, cu părinții tocmai din această pricină: să nu dea ocazie la certuri și să știe apoi lumea cum trăesc e în casă. Nu se ceartă, chiar dacă nu se au bine, rabdă și țap, deși în suflet nora nu ar fi împăcată sau soacra, care uitându-se spre cer și gândindu-se la nori-sa se resemnează cu vorba: „noru-i tot nor”.

Ei sînt cu totul departe de naivitatea barbară și spontană și moravurilor primitive și le lipsesc în mare parte energia morală. Sînt foarte evlavioși, mai cu samă bătrînii, care nu lipsesc dumineca și sârbătoarea dela biserică: fiecare își are sîrana plătită. E o frumusețe — care în curînd va dispărea — să-i vezi sârbătoarea de dimineață înșirându-se agale pe „ulițe” spre biserică: bărbații, de statură mijocie, puțin îndoți de genunchi, cu pălăna neagră cu marginea largă pusă cam pe ochi, cu cioarecii de o albeață ce contrastează minunat cu rocul sau zăbunul negru ori albastru închis, cei bătrîni cu măciucă în mână, merg mai de vreme, iar femeile, mai în urmă după ce „au grijit prin casă”, vin și ele spre biserică ținîndu-și cu mîna faldurile rochiei prea lungi... Dar aceștia sînt bătrîni poate cea din urmă generație a mîndrilor și pașnicilor Mocani..., cei tineri intrerup pe neștiute tradiția și a portului și a obiceiurilor patriarhale și păstori.

Sînt foarte evlavioși, n'au însă, spre deosebire de Români din alte ținuturi, aproape de loc urme de păgînism în credințele și manifestațiunile lor religioase; n'au obiceiuri deosebite la nunți, botezuri și morți. Cred numai „în unu Dumnezeu și 'n Maica Domnului, drăguța”. N'au încredere în fărnece, nici în descănecce, despre care zic că sînt „prostii”: „cum zice la sînta Evanghelie: cel ce stuzește la doi Dumnezei, acela nici o credință nu are”. Dacă au sărăcit sau dacă le-a murit cineva iubit, se resemnează, căci, „goi și fără avere naștem, goi ne ducem pe lumea ailantă”. Se resemnează în fața soartei, cu care se împacă, oricare ar fi ea, gândindu-se

că „așa vrea Dumnezeu“ sau „așa ni-a fost dat!“ Sînt fataliști; cred în soarta hotărîtă omului de Dumnezeu:

Cine n'are noroc, n'are,

Dă cîm naște pînă moare.

Departate de expansivitatea țaranilor din alte ținuturi ardelenesti, departe de aceia care împărtășesc toate suferințele și revoltele ce clocotesc în sufletul lor, viața acestor oameni este numai o trăire internă, căci durerile și patimile lor nu se exteriorizează, ci rămân în adâncuri de drame sufletești pe care nimeni nu le știe — fiecare își duce povara suferințelor tăcut și în aparență liniștit.

Elena Moroianu

Satul

Cocoșat de bătrânețe
Plângi cu fruntea în țărână,
Când doinesc a jale'n noapte.
Fluerile dela stână.

Și-amintirea te frământă,
Când cu glasul stins, îți numeri
Șirul anilor de veghe,
Ce te-apasă greu pe umăr.

C'ai rămas pribeag și singur,
Inălbit de veacuri multe
Și'n durerea ta bătrână,
Cine jalea să-ți asculte?

Căci te-a nins troian de vreme
Prefăcându-te'n ruini,
Iar prin curți și prin pridvoare,
Cresc azi numai mărăcini.

Și'n pustiul de prin case,
Pe sub zidurile grele,
Se aude'n miez de noapte
Cum gem duhurile rele.

Iar când vântul strigă'n noapte,
Din adâncuri de pădure,
Se svonește glas de jale
Peste ceealurile sure.

Doar în cimitir „Troița“,
Cu icoana Maicii Sfinte,
Stă sfioasă și veghează
Peste recile morminte.

.....
.....

Sat bătut de vânt și ploae
Plângi cu fruntea în țărână,
Căci s'a abătut urgia
Peste inima-ți bătrână.

Gimnaziul de băeți din Satulung. (Brașov).

În lupta pe care Ungurii au dat-o pentru desnaționalizarea comunelor cu populație românească, școala era unul din mijloacele cele mai eficace. Prin așezarea la graniță și prin structura lor românească Săcelele se numărau printre redutele pe care Ungurii trebuiau să-le cucerească, fie pe calea colonizărilor, fie prin școală.

Gimnaziul de băeți din Satulung-Săcele.

Colonizarea Ciangăilor la Săcele, prea puțin va fi influențat asupra vieții mocanilor Săceleni. Chiar după această colonizare satele noastre săcelene apar ca niște așezări curat românești, numite în documentele Săsești „*Blehd orfer*”

Acțiunea de maghiarizare prin școală se pare că începe tocmai pe la 1870, când un comitet format din puțini intelectuali Săcui, a pus temelia unei școli Ungurești. În fruntea acestui comitet se afla preotul evanghelic din Satulung, Victor Molnar. La 1872, acestei prime școli i-se adaugă o secție de sculptură, numindu-se școala populară superioară și funcționând astfel până în anul 1896. Bara-

vul Etvos Iosef, vizitând—în calitate de ministru al cultelor—această școală a rămas încântat de progresele făcute răsplătind cu sume frumoase de bani această activitate. Acest gest a fost imitat și de alți bogătași din Budapesta, printre care amintesc pe bancherul Barony Benedek care a dăruit școlii 24000 coroane.

Din toamna anului 1895 a început să funcționeze clasa I-a civilă de băieți, iar, prin raportul cu No. 941 din 26 August 1896, revizorul școlar din Brașov cere încuviințarea ministerului cultelor ca această școală să se numească „școala civilă“.

Cererea revizoratului din Brașov fiind aprobată, conducerea școlii se dă lui Șandor Veres. În 6 Septembrie 1897 este numit ca director al acestei școli Killyeni Endre, care rămâne în acest post până când școala a trecut sub stăpânirea statului român.

Dela 1897 în fiecare an se adaugă câte o clasă, ajungând până la 6 clase pentru băieți și 4 de fete după cum se poate vedea din tabelul alăturat.

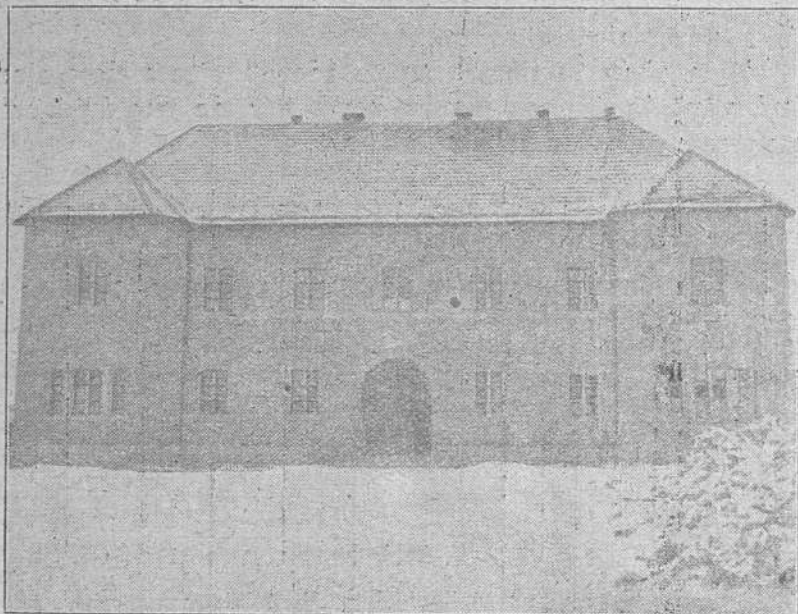
Anul școlar	Clasa I		Clasa II		Clasa III		Clasa IV		Clasa V		Clasa VI	
	Băieți	Fete	Băieți	Fete	Băieți	Fete	Băieți	Fete	Băieți	Fete	Băieți	Fete
1897-1898	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—
1898-1899	1	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—
1899-1900	1	1	1	1	1	1	1	—	1	—	—	—
1900-1908	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	—
1908-1914	2	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—
1914-1919	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—
1919-1920	1	1	mixtă	mixtă	mixtă	mixtă	mixtă	mixtă	—	—	—	—
1920-1921	1	1	1	1	1	1	mixtă	mixtă	—	—	—	—
1921-1928	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—
1928-1929	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—
1929-1930	1	1	1	1	1	1	—	1	—	—	—	—

Localul școlii necorespunzând cerințelor se hotărăște a se clădi un nou edificiu, care se și începe în 1898, terminându-se în anul următor. Cursurile anului școlar 1899-1900 se redeschid în noul local.

Având un puternic sprijin pe fiul fostului preot Molnar Victor, care ajunsese subsecretar la Ministerul cultelor și cu subvenții destul de frumoase de la stat, școala a progresat. Inlesnirile de cari se bucurau elevii acestei școli, a făcut ca pe lângă tinerii Unguri, să fie atrași chiar o mulțime de Români din Săcele.

Nădejdea pe care și-o pusese Ungurii în rezultatele acestei școli se poate constata și din felul cum au știut să o înzestreze fie cu cărți didactice, fie cu biblioteci, dar mai ales cu cele două internate.

Internatul de băieți nefiind destul de mare, se clădește un altul în anul 1912, o clădire frumoasă cu un confort aproape luxos, al cărui mobilier a fost distrus în timpul războiului.

Internatul de băieți din Satulung-Săcele.

Pentru internatul de fete s'a cumpărat o clădire, destul de mare pentru acest scop, în imediata apropiere a școlii.

În 7 Iunie 1919 școala a fost luată în primire de statul român, fiind de față D-l revizor P. Dan, iar lucrările de dare în primire a lucrurilor existente, controlate după inventar sau făcut între 11—23 Octombrie 1919, în

prezența fostului director Killyeni, a unei comisii de 6 membrii a comitetului școlar și a noului director D-l Ioan Odor.

La 17 Ianuarie 1920 tot în prezența D-lui Dan și a noului director D-l I. Odor să i-a în primire cele două internate cu tot ce s'a mai putut găsi în ele.

Ziua de 30 Noembrie 1919 a fost o zi de mare bucurie pentru Săceleni în prezența tuturor, mare și mic, bogat și sărac s'a făcut inaugurarea școlii prin sfințirea apei de către toți preoții din Săcele.

Greutățile întâmpinate de către noul director Ioan Odor au fost mari și multe. S'au făcut eforturi mari pentru înlăturarea greutăților provenite din lipsa de profesori ca și de manuale.

În 1922 D-l Ioan Odor este rechemat la catedra dela Brașov iar conducerea școlii este încredințată D-lui Ananie Boldur atât școala de băieți, cât și de fete fiind instalate în muzeu de științe naturale, laborator și sală de gimnastică, au stat sub aceeași direcție până la 1 Februarie 1923, când ministerul instrucțiunii, separă școala de băieți, de cea de fete.

În 1923 școala care purta numele de *civiltă*, ia numele de *școală medie*. Cu începerea anului școlar 1923—1924 școala este transformată în gimnaziu cu 4 clase pentru băieți și școală secundară—curs inferior—pentru fete. Tot acum se deschide și internatul, cu ajutorul bănesc dat

Mișcarea elevilor dela 1897—1928.

Anii școlari	Inscriși	Clarificați	Români	Unguri	Germani
1897—1907	2204	1702	291	1669	40
1908—1918	2985	2262	401	2323	76
1918—1928	1773	1657	1425	397	22

de Ministerul Instrucțiunii. Datorită priceperii și hărniciei D-lui Ananie Boldur, pustia clădire dela început în timpul războiului servise de spital și de cazarmă—s'a transformat într-o clădire confortabilă și luxoasă. Așezat în bătaia razelor solare, clădit după cerințele scopului ce-l de-servește înzestrat fiind cu dormitoare vaste, sufragerii spa-

țioase, bae etc. a fost ales de către casa școalelor ca loc de odihnă și liniște, adăpostind în fiecare vară două serii de colonii școlare.

Internatul este condus de către D-l A. Boldur, împreună cu doi pedagogi. Îngrijirea părintească de care se bucură elevii acestui internat a făcut să avem astăzi o frumoasă înfrățire de elevi veniți depe toate plaiurile țării.

IONEL DESPAN

Ianuarie 1931

Zori.

• Ai nopții ochi de veghe, încet, încet dispar,
Pe-un cer umplut de vise, într'un albastru clar.
Al nopții întuneric, se pierde'n văi gonit,
De-o geană de lumină, ce-apare'n răsărit.

Se răspândesc în falduri, atâta de ușori,
Pe mările-adormite, înpurpurații zori.
De pe pământul umed, privirea mea-i salută.
Divinitatea'mbracă, o taină neștiută.

Și cu o rază nouă ca printr'un vis divin,
Se zugrăvește ziua, pe firmament senin,
Dar sufletul în mine, el însuși un mister
E îmbătat de raze și unde de eter.

Căci răsărit pe lume ca zorii dimineții,
Îi simt dăbia o rază, din nebuloasa vieții,
Ce dintr'o noapte-adâncă și nesfârșită chiar
A apărut și'n care o să reentre iar.

Vasile Cioban.

Când?

Veni-vei poate într'o zi cu soare,
Ivirea ta va fi o sărbătoare.
Cuvântul încă nerostit de mine,
Topi-se va'n privirile-ți senine.
O rază de lumină argintie,
Resfețe-se pe frun ea mea pustie.
În gândurile-mi toate, tu să crești,
Așa, frumoasă, veselă cum ești.

O. S.

Săceleni,

Prin străduința înaintașilor noștri s'a înființat în com. Satulung două instituții de cultură numite — după cum cu toții știți — „Case de Cetire”. — Menirea acestor locașuri de propagandă culturală a fost și este: să ridice nivelul cultural al săcelenilor; să ne facă să cunoaștem mai de aproape începuturile românismului și transformările lui în decursul veacurilor; să cunoaștem scriitorii și operele lor; să ne dea lămuriri asupra acelor care prin condeiul și cuvântul lor au pregătit generația care ș'a vărsat sângele pentru înfăptuirea visului nostru milenar și asupra acelor care cu drag ș'au dat viața pentru întregirea neamului nostru. —

Conducătorii acestor două case de Cetire au făcut tot ce le-au stat în putere pentru a înjgheba și înmulți cele două biblioteci în cari — cei ce doresc să citească — vor găsi fel de fel de cărți instructive. —

Astăzi, când propaganda bolșevică ne amenință din răsărit, când germenii acestei boale a găsit teren pentru a încolți în sufletele slabe ale rătăciților, când printre noi circulă diferiți agitatori subvenționați de vecini dela apus pentru a ne suci mințile și pentru a ne ruina țara — astăzi zic — trebuie mai mult că oricând să ne oțelim sufletele prin citirea operilor cu idei sănătoase ale diferiților scriitori.

Numai prin citit ne putem cultiva și vom putea astfel rezista tentațiilor de tot felul. Numai prin citit vom ajunge la nivelul cultural al statelor civilizate și vom ști să apăsăm genunchiul pe grumazul acelor care ne voesc răul și lucrează contra intereselor românești.

Noi săcelenii trebuie să fim mândri că am avut oamenii cari ș'au dat seama de importanța bibliotecilor la sate și cari ș'au pus sufletul pentru înființarea acestor instituții de cultură. — Datoria noastră este să ne folosim de aceste instituții, să citim cărțile ce se află în aceste biblioteci, căci o carte nu are valoare dacă zace prăfuită în rafturile unui dulap, ci numai dacă este citită. —

De aceia dragi consăteni, cu toată căldura sufletului vă îndemn să vizitați cât mai des casele noastre de cetire, să cereți cărți și să celiți.

Asemenea mă simt obligat să menționez că revista noastră »*Viata Săceleană*«, cu acest număr începe un nou an de apariție și că pentru menționarea ei avem nevoie de concursul dumneavoastră al tuturor, Suntem convinși că mocanii săceleni, răspândiți în toate unghiurile țării vor înțelege greutățile materiale cele întâmpinăm pentru a menține această apariție — care va face numai cinste ținutului nostru — și nu vor ezita să aboneze și să răspândească pe tot cuprinsul țării revista »*Viata Săceleană*«. —

I. B.

Trandafirul

D-rei U.

Mă slăpânește'n lume un vis nelămurit
Și'n inima mea crește un trandafir iubit.
El face flori frumoase și roșii ca rubinul.
Că'n visurile mele, l-a semănat destinul.

Punându-mi în cuvinte parfum de trandafir,
Simțirea mea se'naltă, în zboruri de zefir
Dar sufletul mi-e negru de-o jale ne'nțeleasă,
Căci multe lacrimi stoarce, o floare atât de aleasă.

Vasile Coban.

SPICUIRI MĂRUNTE.

Odinioară...

Portul Săcelenilor era altul ca cel de azi. La sărbători feciorii și bărbații mai tineri se purtau rași de jur împrejur, pe frunte și pe după urechi, iar în ceafă părul era lăsat chica. La mijloc se încingeau cu șerpar, prevazut cu teacă și amnar, iar peste șerpar cu o curelușe țintuită. Femeile și fetele purtau la sărbători rochie din materie de casă, numită *androc*. Aveau și subțiri, cu mâneci din materie fină, numită *simzet*, cusută cu fir. Lile la gât aveau guleraș, asemenea în fir, numită *obrozica*. La gât își atârnavă *ghiordan*, o salbă de bani la cele mai bogate de galbeni. În piept fetele se împodobeau cu *nașfe* (ținte) de argint, cari aveau formă de linte, cu luminițe și erau de mărimea unei palme. Mai târziu se purtau brăne de argint, suflăte cu aur sau paftale de argint. Părul și l pieptănavă în o coadă și mai târziu în două coade, iar în urechi purtau cercei cu trei picioare și cu un picior. Mai de mult, înainte de era papucilor, femeile tinere și fetele purtau cisme galbene cu *copor* (toc înalt); bătrânele încălțau cisme negre, iar fetițele aveau cisme roșii cu copor și crețe. Acest port pitoresc în totalitatea lui a dispărut. La femeile bătrâne se mai conservă ceva din el, dar fără nici un decor, iar încolo rar, foarte rar se mai poate vedea câte-o femeie tânără, care să se îmbrace cu unele resturi caracteristice ale portului vechiu. Aceste sunt: iia de simzet, piețtarul și foarte rar câte-o salbă cu bani de aur sau de argint. Generația fetelor tinere se poartă în haine de domnișoare, pentru că, cum zic dânsule, portul vechiu „nu mai este la modă” și „azi nu se mai poartă niminea așa”. Ca haine mai grele femeile poartă scurteică de vară, un roc negru de pânză sau de mătase, fără mâneci, cu *ghiordie* și dulamă de iarnă, cu mâneci lungi, apoi cojoc și cojocel. De aceste poartă și bărbații, cari iarna îmbracă *gheba*, din pânză groasă de culoare vântă închisă sau cafenie. *Gheba* lungă și albă (antiriu) a dispărut¹⁾

¹⁾ Silvestru Moldovaun): Ardealul vol. I. 1911).

Din Memoriile lui Ion V. Moțoi¹⁾

Unul Dintre Primii Descălecători în Dobrogea după
Războiul din 1878.

— Urmare —

— Mă întreb dacă ceasul acesta e cel bun sau cel rău din
viața noastră!

— Bun, mări, rămânem aici.

Am plecat la Conu Mihai.

— Ați ales, descălecătorilor?

— Ales, Coane Mihalache.

— Bravo, băeți, să trăiți! Și ne-a săturat.

De acum plecați și vă porniți turmele și D-zeu să fie cu
voi, „Cât despre mine, eu vi-s tată”.

Și tată ne-a fost. El ne-a învățat ce și cum să facem să
ne întărim stăpânirea pe locul ales și ne-a dat multe sfa-uri.

Ne-am întors cu sufletul plin în Basarabia. Am lăsat pe bă-
trân să mai facă arendă Kogălniceanului, ne-am rânduit familiile
din Săcele pe o lipsă a noastră mai îndelungă, ș'apoi ne-am
rupt turmele din ale bătrânului și am plecat.

Lung și greu drum am mai făcut! Pornisem cu zece mii de
oi, herghelie de cai, cireadă, cu târhat în care mari mocănești,
cu ciobani strașnici.

Toți călcam îngrijați — paică și vitele erau îngrijorate

„Unde ne duceti?”

Când am ajuns la Reni, gata să trecem Dunărea, hait că nu
se poate, că așa și pe dincolo, că n'avem nu știu ce formalități
împlinite. Ciuda noastră era mare. Să stai în drum cu atâtea
vietăți... Și erau vremuri nesigure pe atunci. Iși rupeau ai dra-
cului ciobani cărdurile unii de la alții, de nu știai dinotro să te

1) Născut la 1848 Mort la 1916

aperi, că erau mulți oieri ca și noi grămădiți la Reni. Într-o noapte au fost atacați ciobanii noștri și li se rupsesse dintr'un cârd un număr de oi. A doua sau a treia zi au găsit în niște turme o parte din ele.

Pește vreo două trei zile — cum stam în așteptarea unui răspuns — am făcut noaptea o inspecție să vedem de nu dorm ciobanii. Dar de unde! Ei ședeau într-o vale la un foc mare și învârtiau niște frigări.

— Ce-i cu voi, măi Trică?

— Ce să fie! E bine; mâncăm niște rinichi. Pasă-mi-te, haiducii noștri pedeps. seră pe cei ce le furaseră lor oile, rupându-le din cârd vre-o sută de oi, de le mâncau numai rinichii. Noi eram necăjiți. Bănuiam că oprirea aici e vre-o combinație ca să ne întârzie și să ne prindă alții locurile. Nu era mult telegraf, pe vremea aceia, dar noi tot am izbutit a da Kogălniceanului o tel-gramă, după răspunsul căruia ni s'a dat drum deschis. Această telegramă suna cam așa pe cât mi-aduc aminte: „Suntem aici la Reni cu zece mii oi, herghelia și cireada, dat ne e oprită trecerea. N'avem hrană pentru vite: vă rugăm descurțați-ne”. Semnată: Frații Moțoi.

Știu că telegrama se păstrează în arhiva Statului; că odată, mai târziu, având nevoie să dovedim averea cu care am venit, am găsit-o și ne-am folosit de cuprinsul ei.

În fine, după multă sbatere, am ajuns la locul cu norocul!

Ce vremuri de grijă și de nesiguranță. Noroc c'avem cibani buni și câini amarnici!

Am prins dar a ne face adăpoaste pentru noi și vite. — cu mare greutate că n'aveam ce ne trebuia și nici sate nu erau în jurul nostru de la care să luăm vreo deslușire, ori vreun ajutor.

N'am să uit cât oiu trăi mândria ce mi-a umplut sufletul când am împânzit locul cu turmele și vitele noastre.

De acum, gândiam noi, aurul pe care-l căram Kogălniceanulul — ca arendă — ne va rămâne nouă să trântim aici niște gospodării ardelenesti, care să rămână pildă celor ce vor urma nouă. Aveam o poftă de muncă și o nerăbdare de a ne vedea așezați, de nu se poate închipui.

La o jumătate de km de târlele noastre era Chiorcișmé, un rest de sat tătăresc, sat care mai dăinuiește și astăzi, rămas pur tătăresc. Trist și urât sat. Trăisem noi bine în Basarabia, în satele frumoase românești . . . așa de românești pe vremea aceea . . . dar aici ni se'nfundase. Veniți dela săcelencile noastre frumoase, dela basarabencile svelte și . . . când am dat cu ochii de tătaroaicele cu fața lată, ochii pieziși, buzate, speriate și urât îmbrăcate, am avut impresia că ne pedepsește D-zeu de niscaiva inimi frânte ce lăsasem în urma noastră. Auzisem noi dinainte că ele se ascund să nu fie văzute de bărbați și taina aceasta ne gâdila sufletul. De, ne gândiam, or fi frumoase și Tătarii le tem, că uite nici noi nu eram chiar de lepădat. Ehe! . . . doar și prin sus și prin jos de Leova și Cahul aveam cântec:

— Un'te duci tu Nițșor ?"

— Pe din deal de Prut șor

Să-mi vad mândra bă-ăioară

Piinsă'n salbă gălbioară.

— Nu te duce, Nițșor,

Prutu-i la ș'amăgitor;

Vin la casa de din vale

Un'te-așteaptă mândra'n cale.

„Omu“-i dus în spre Rusia

Strânge-l-ar pe loc pustia

Să rămân cu'n voinicel

Frumos, mândru, sveltșor

Cum ești tu, măi Nițșor !

Când ne-am convins cât sunt de urâte Tătăroaicele noastre . . . am zis :

— Aici ni-s'a'nfundat, măi nene Voicule . . . și . . . Săcelele-s departe . . .

Dar eram prea îngrijorați de alte nevoi, încât dela o vreme ne-am bucurat că le țin Tătarii ascunse să nu le mai vedem !

Mai marele satului lor se numia „Ciobargiu“. Dela el am aflat că Chiorcișmé își poartă acest nume dela o inundație, o reyarsare de apă în fine care, spunea el, a fost stăvilită cu arari (șaci mari) de lână. Deci numele ar însemna „cșmeaua înfundată“. Povestea lui ne a dat să gândim că și, altădată au trăit p'aici oieri și ne-a părut bine de loc prielic. Acesta ne-a primit cu resemnare și mulți ani cât am trăit noi-am adus casă bună cu întregul sat. De altfel ei spun au totdeauna că sunt mai mulțumiți cu administrația românească de cât au fost cu cea turcească. Recunoșteau că Românii nu-i socotesc drept dușmani — cimpotrivă, îi tratează egal ca pe coloniștii aș-zați prin prejuțul lor. Învățaseră foarte bine românește unii din ei, cei tineri — și erau tare mulțumiți de stăpânirea cea nouă.

De felul lor erau oameni habotnici, îndărătnici, dar erau supuși și cinstiți. Satul lor era strașnic de urât — ca și ei. N'am putut face nimic bun acestui sat nici în cei 35 de ani cât am muncit alături. Mi-aduc aminte câtă rezistență au pus când i-am executat să-și scoată movila. — dealul ași putea zice — de gunoi din mijlocul satului. Au zis că pe acea movilă își plâng morții. Într'o primăvară le-am adus o căruță de var cu intenția de a-i pune să-și vâruiască casele, care fiind numai lutuite, dădeau satului o înfățșare de jale.

M'am adresat „ciorbogioaicii“ ca să facă îndemn să înceapă ea prin a-și vâruia casa. Mi-a răspuns disperată : „Nu se poate, nu se poate, vrei spus lume, la ciorbogioaica este amant?“.

Și n'a fost posibil s'o conving.

Într'un rând satul acesta a fost atacat de banda de hoți a lui Bălan, care voia să jefuiască pe un tătar bogat numit Sefer. Când am auzit în miez de noapte pocnitul de pușcă, ne-am irezit oamenii și crezând că s'ntem noi atacați, ne-am luat, cari

aveam, puști, cari nu, băte și ne-am îndreptat spre partea de unde veniau pocniturile. Am tras și noi și deodată auzim : „Dați măi foc la foc, că-i pușca lui Moțoi“.

Am aflat mai pe urmă la proces că Bălan fusese herghelie pe la noi și d'ăia mi-a cunoscut arma.

Noi am reușit să-i gonim ; eu însă m'am ales din această vitejie . . . cu un glonț în cotul mâinei drepte, care de atunci mi-a rămas țeapănă ; iar guvernul ca să încurajeze probabil apărarea ea reciprocă, mi-a dat pe restul vieții mele o «recompensă națională».

Dar abia ne făcusem oleacă de orânduire — și mereu ne treziam cu alți coloniști peste noi. Aveam aduși din Basarabia niște ciobani otomani, deștepți și voinici, haiducoși cum s'ar zice și-i dresasem cum să facă să îndepărteze pe cei cari se vor apropia de locurile noastre.

De acum începeam a ne apăra cu îndârjire valea și tot felul de mijloace întrebunțam să ne scăpăm de nepoștiți.

Pe unii îi alungam cu forța, nu-i lăsam să-și descarce bagajele, îi amenințam, le făceau oamenii noștri necazuri de plecau unde vedeau cu ochii. De aceia în jurul și apropierea noastră s'au putut forma mai târziu sate.

Mi-aduc aminte când poposise Petcu Sasu cu turmele pe Valea Tașpunarului. Și-a descărcat carele, gata să se așeze acolo.

Deși era mai departe de noi, totuș nu ne convenia așezarea altuia tot cu turme multe, fiindcă de pe valea aceia noi cosiam fânul și-l aduceam cu carele la târlele noastre.

I-am spus noi că-i greu de apă acolo, lucru care era adevărat și motiv pentru care noi nu ne oprisem acolo. Dânsul nu ne-a crezut, bănuind că vrem să-l vedem plecat de prin părțile noastre. A pus dar de a săpat un puț sau două și atât de adânc au săpat încât nu se mai vedeau sărători și de apă tot n'au dat.

Rămăsese de pomină puțul lui Petcu Sasu, care descurajat și-a încărcat calabălăcul și luând negăsirea apei ca un semn rău, a plecat cu turmele spre Caramurat, unde s'au stabilit definitiv.

Pe semne acolo-i fusese locul cu norocul ! . . . Tot în acel timp au mai venit și alții ai noștri : Ion Tomoșoi la Ercheseș ; Neculai și Alexe Rosculeț la Terizichioi, Nistorii la Râmnic și Casimcea etc.

Dar aici norocul nostru face un popas, căci oile noastre, deprinse cu iarba și apa Basarabiei, când au dat de iarba dobrogeană s'au înfrustat, apoi n'au mai mâncat, s'au îmbolnăvit, și cu sutele au murit de cârceag. De iernat le iernam nu se putea mai greu.

Disperarea noastră era de nedescris.

— Cine ne a adus aci ? Ce minte proastă să ne luăm după povești boierești ! Ce ne facem . . . Ce ne facem ? !. Asta era acum tânguirea noastră cu care ne-am dus la Conul Mihalaché.

— Cucoane, ne-am nenorocit ! Ne mor oile cu sutele . . . plecăm îndărăt cu ce mai avem, că rămânem și fără astea !

— Nu fiți copii, măi fraților; puneți mâna pe plug. Sunteți voinici, sănătoși, tineri, harnici; arați, semănați și culegeți! Nu vă descurajați așa repede, că viața-i făcută din încercări. Acela e om care înfruntă nevoile! Nu părăsiți locurile, că vi le vor lua alții și veți regreta.

— Dar noi n'am făcut plugărie, Cucuoane, nu ne price-

— O să vă pricepeți, că nevoa-i dascăl bun; o să vă mai ajute și statul și când îi da voi de rodul pământului, n'o să vă mai lăsați de el!

Am plecat dela dânsul mai încurajați. Dacă am văzut și am văzut că vremea trece și altă scăpare nu-i, ne-am luat în anul următor de plugărie.

Când am răsturnat prima brazdă, a fost de cenușe (arsese satul și împrejurimile în timpul războiului) și am oftat adânc; dar de acum trebuia să ne luăm de treabă, că în Basarabia nu ne mai puteam întoarce. Se mai deprinses ră și oțetele noastre cum ne deprinses și m și noi și, mai necăjiți, mai veseli, ne-am socotit pe veci statorniciți aici.

Acum ne făcusem gospodării mai bune, coseam fânul de pe cât pământ voiam și cu nădejdea în Dumnezeu am duș-o înainte.

La vreo șase ani dela venirea noastră au început a se aduce coloniști, țărani ialomițeni și brăileni, mai ales brăileni și i-am încurajat de s'au așezat în jurul nostru. Înțelegeam noi avantajul de a avea sate împrejur și stăruisem mult pe la prefect să ne îndrumeze coloniști și în spre noi. La 2 km de noi s'a format satul Chiorcișmă după numele satului tătaresc de care am pomenit. Românii însă n'au voit să se așeze lângă „lighio” cum le ziceau ei Tătarilor, ci și-au format satul la un km departe de ei. Se făcuse dar Chiorcișmea românească; iar vechii așezări tatărești îi ziceau scurt «*Satul tătaresc*» sau «*La Tatarii*»; de fapt ei făceau parte tot din Chiorcișmă.

Coloniștii ăștia tare erau amărâți și săraci; însă nădejdea că de acum bucata de pământ mîncită va li a lor, le da țaria să suporte greutatea unei desrădăcinări.

Când ne-am strâns mai mulți necăjiți la un loc, viața parcă ne păru mai bună.

Erau între ei mulți oameni cum-se-cade cu cari ne-am înțeles dela început, dar erau și răutăcioși și cărcotași unii din ei. Noi eram oarecum așezați, eram și oameni cu stare, mai pricepuți, cunoscuți de autorități, am reușit îndată să ne impunem, iar ei s'au lăsat povățuiți și ajutați de noi.

Ca orice coloniști, unii s'au așezat în bordeie, alții au adus din bălți niulele, le-au împletit și au făcut pereți de case lipite cu pământ. Au trăit la început ani grei și au avut mare noroc cu noi. La mieznoapte de noi s'a format satul Sărăgea.

După câțiva ani au mai prins la oleacă de stare și au început a și face case mai ca lumea. Atunci am intervenit eu cu un plan de aliniere și am luptat mult cu îndărătnicia lor. Mai scăpaserăm noi de așa zisele „soiuri rele”, de cărcotași, că le

făcusem de ducă, din primul an al venirii lor. Dorința și interesul nostru era să avem lângă noi sate frumoase cu oameni chivernisiți. Le-am vândut și lor oi, le-am îmbunătățit rasa cailor și le-am fost la îndemână la nevoie. Ni i-am făcut firii și cumețri, botezând și cununând, ca să ni-i apropiem. La urmă, ca să mă pot impune, m'am dus la prefectul de atunci și i-am cerut să mă facă primar, ca să pot face treabă bună cu forța, acolo unde nu isbutesc cu binele.

Am fost primar vreo 32 de ani și mă mândresc cu asta, căci am putut face multe lucruri bune. Buna mea grijă a fost să nu se opoșească în satul Chiorcișmea, din care făceau acum parte și conacele noastre, oameni beți, leneși, intriganți, secături cum s'ar zice, cari ar fi putut fi exemplu rău și sâmbure de zavistie printre ceilalți. Pe care-l dovedeam hoț, ticălos, îl pornim cu forța din sat și scăpăm de el.

Comuna Tașpunar peste care eram acum primar, cuprindea patru cătune: Tașpunar, Chiorcișmea, Saragea și Băltăgești.

Din Tașpunar unde era și reședința comunei n'am putut face mai nimic. Era și departe de noi, avea o așezare proastă. Românii s'au alăturat cu Tătarii găsiți acolo. (Tașpunar pe limba lor înseamnă Puțul de piatră — pe semne unde era așa de greu de dat peste apă în sat!)

Parcă și Românii împrumutaseră nepăsarea tătărească. Desul că am stăruit mult și am putut muta mai târziu reședința comunei în Chiorcișmea.

Băltăgești, sat românesc, respirat sub poalele dealurilor cu acelaș nume, fiind așezat pe un loc pietros și accidentat, departe de șosele, n'a luat dezvoltarea dorită de mine. Din Chiorcișmea și Saragea am izbutit însă, cu munca noastră și a consătenilor, să facem două sate cu care se poate fâli jud. Constanța. Ele au fost mândria mea de primar și în special satul nostru Chiorcișme.

După o serie de ani buni în satele acestea, mai toate casele erau acoperite cu tablă, cu ferestre mari, cu grăjduri cum-se-cade și pătule bune, ba chiar cu pomi și legume. Am luptat și am întrebuițat fel de fel de mijloace; m'au sprijinit mult și autoritățile care, înțelegând intențiunile mele, m'au ajutat totdeauna.

Ti-era mai mare dragul să vezi la nunți flăcăi călări pe cai frumoși, sau căruțe dobroge-nflorite, trase de căiuți dolofani și bine îngrijiți, ducând nuntași mulțumiți de soarta lor.

Ne-am făcut școală și biserică, cred că printre primele sate, și mai mult cu propriile noastre mijloace de ât cu ajutorul statului. Casele frumoase alinate, cu plantații împrejur, cu ecaruri așezate cu rost cu drumuri largi și drepte, cu oameni harnici și economi (mulți aveau depozitați bani la bănci), iubitori de învățătură — toate acestea fac ca satul nostru să fie un sat de frunte, care a devenit el singur comună.

Cred că satul Chiorcișmea a fost printre primele sate cărui, ne mai ajungându-i sala de clasă, a închiriat un loc vecin, pentru o nouă sală de școală.

După ce au prins la stare bună, ce întrecere pe „cojanii” noștri, Doamne, Doamne!

Din zori până în noapte munceau și ne miram noi de unde scot boierii dela oraș vorba că țaranul e leneși și bețiv, când ai noștri erau în stare să doarmă pe câmp numai să poată începe mai de noapte munca.

În sat pot afirma că n-avem nici unul bețiv decăzut Ani de-a rândul n'a fost decăf o cârciumă făcută de mine, mai ales pentru ca oamenii să-și procure articole de băcănie de prima necesitate. Clienții la băutură îi formau, de primăvara până toamna, muncitorii aduși de noi la munca câmpului. Aceia erau streini de locurile noastre: ardeleni, buzoieni, brăleni, chiar și sârbi, că din satele noastre rar găseai la vremea aceea om la muncă cu ziua. Fiecare lucra pentru el.

Dumineca se strângeau la horă și se mai cinsteau oamenii — dar peste săptămână rar vedeai vreun înmârziat pe teigheaua cârciumarului.

Aveam în Saragea și Chiorciștea mulți săteni cari și măriseră proprietatea de 50 ha în sus, cumpărând „tapiuri” dela Tătari Băieților hun la învățătură le făceam rost de dus la școli mai departe — și chiar cu „burse dobrogene” pe la București; serbările naționale în satul nostru erau prilej de bucurie.

Elevii și întregul sat petreceau voioși în zilele de izbândă ale neamului românesc.

Le făcusem un fel de educație, unde inițiativa privată ocupa un loc de frunte. Când aveam de făcut ceva de interes general, alegeam o zi în care știam că s-oamenii p'acasă, trăgeam clopotul la biserică — lumea știa semnalul. Ne strângeam așa la șfal și puneam la cale treburile bune și folositoare tuturor. Toamna scârțâiau carele cu lemne la poarta școlii, la biserică și la primărie.

Școlarii noștri n'au prea știut ce-i frigul, nici ce-nseamnă lipsa de cărți. Învățătorul — care este și finul meu — de mult mi-a făcut cor la biserică și șezători în sat și le citia și explica oamenilor veștile de prin gazete și articolele din revista „Albina”.

Orice îmbunătățiri de ordin general se făcea cu contribuția satului, de aceea satul ajunsese o pildă de bună rânduială.

Mi-este drag, parcă face parte din propria mea gospodărie. Noi însă n'am făcut ca boierii lui Moș Ion Roată, ci am pus umărul și la bine și la rău și la greu și la ușor.

Gospodăria noastră, a „Fraților Moțoi”, cum ne ziceau streinii, a „Mocanilor” cum ne ziceau țaranii noștri, poate fi model de rânduială și bună întreținere și a și fost, că s'au luat și alții după noi.

Am îndurat mulți ani de secetă, dar am avut și ani de belșug. Ocupația noastră de căpetenie a devenit agricultura; cultivăm amândoi frații peste 2000 de ha; pentru pășune mai închiriem din băștie. După război, sau pornim cârdușele pe unde aflăm că e iarbă mai bună, acum plătind arendă, negreșită.

Nu mai avem așa de multe oi. Prin 1915, când scriu aceste rânduri, mai avem amândoi vreo 5000. Folosul cel avem dela ele este redus — acum — și le ținem greu, că nu mai avem ciobani buni.

S'a stricat sămânța ciobănească, noroc că ne mai trăesc vreo 4—5 din cei cu cari am venit în Basarabia—și cari duc greul cu povețele și autoritatea lor pe lângă cei tineri.

A um ne-am îndulcit la agricultură și ne sfătuisem de mai multe ori să le vinдем, că mai nu înțel gem nimic de pe urma lor—Inșă . . . nu ne-am îndurat! . . . Fară sunetul tălângi și al fluierului ciobănesc viața ne-ar părea pustie . . . și le ținem din dragostea de ele moștenită din strămoși. Nu mai este vremea dela 1880 când cutreeram cu ele Dobrogea de ajungeam până la Terkișol și Mangalia. Le dam cobanilor hrană pe 2—3 săptămâni și se amăgeau după iarbă bună prin depărtări. Herghelia de cai basarabeni a fratelui Voicu a alimentat multă vreme armata din județul nostru.

Când mă duc cu mintea îndărăt cu treizeci de ani la câmpia pustie ce am găsit și când văd azi înflorind satele și conacele noastre cu vii și plantații pe întinderi de hectare, mă gândesc câtă muncă și sbatere a cerut viața în acest șir de ani și cât de profetice au fost cuvintele Kogălniceanului: „Veți înflori locurile, voi Mocanii“. Și adevărat a fost. Unde s'au așezat Săceleni noștrii au făcut conace frumoase, au ajutat satele lor cu ban și povață și s'a cunoscut ceva depe urma noastră.

Pot spune cu mândrie că noi, Mocanii am dat Dobrogei strălucirea. Am meritat încrederea ce ni s'a arătat când ni se spunea: „Cât e Dobrogea de mare e a voastră—alegeți“ . . . Noi am format elementul dominant, căci noi am adus în Dobrogea vigoare, pricepere și avere.

La mai toate casele mocănești au răsărit câte 8—10—16 copii. Iacă, chiar la noi, eu și nenea Voicu v'am crescut pe voi 16 copii, toți voinici și sănătoși și v'am dat pela învățături. Eu am fost primul dintre Mocanii Săceleni, azi dobrogeni, care am rupt tradiția tinerii fetelor la gospodărie și v'am dus la Școala centrală din București. S'asta era o îndrăseală pe vremea aceia.

Așa socotesc eu că a um, când îmi controlez activitatea și-mi văd părul alb și puterile slăbite, zic că mi-am făcut datoria față de țară și nața românească.

Scriu ac ste însemnări la vârsta de 67 ani, pentru fiul meu cel mic de 12 ani, Horia, pe care bătrâneț-a și boala mă vestesc că n'am să mai am parte să-l cresc eu. Sunt gârbovit de griji trecute, dar simt că din suflet și cu gândul aş mai trăi și aş mai munci pe cât am muncit.

„St'jarul de pe munte, ce trăsnetu-l isbește,
Stă încă în picioare semeț și neclintit;
Dar inima-i e arsă și, oricât mai trăește,
De nici o primăvară nu poate fi'nverzit“.

Eufrosina Adam-Mironescu

(Va urma)

FOLKLOR

Foae verde foi de cepe
 Trecui gârla mort de sete
 Cu dorul la două fete
 D'eaş şti una că i a mea
 Nici n'aş bea, nici n'aş mânca
 Până nu m'aş insura
 Dar îmi zise o muere
 Nu te'nsura băţele
 Că'e năcazurile grele
 Ți-i aduce-aminte odată
 Când ii avea opt în vatră
 Și pe lângă toți ai opt
 Nu-i mai avea nici tu loc
 Că te 'ntind de zăbunaş
 Ca să le-aduci mălăiaş
 Și te 'ndind de mânecuță
 Să le faci mămăliguță.
 (Delă Ion Orjan)

Drag mie să trăesc pe lume
 Cu cal negru pe sub mine
 Și cu șeaua pusă ghine
 Cu ploscuța la oblânc
 Plină de rachiu din crâng

Nevastă ca a mea bărbată
 Nu-i în țara Dumneavoastră
 Când îi pomenești de furcă
 la pătura și se culcă
 Și se'nfășoară cu sacu
 Și doarme pân'o ia dracu.

De s'ar țese pânza'n baltă
 Făr'de ițe făr,de spată
 Ar țese și toanta noastră
 Printre ițe, printre spată
 Paște iapa 'nchedecată.

Tu leicuță 'ncinsă ghine
 Cu curele dela mine
 Cumpărate din cetate
 Cu trei lei și jumătate.

După ochi ca mura coaptă
 Ocolii pădurea toată
 După ochișori ca zara
 Ocolii munți și țara
 După sprâncene 'nghinate
 Cătai țara jumătate.

Paraschiva Stroe

(79 ani.)

SCRISORI VECHI.

Dăla leat 1848 Decemvrie 1, au venit ungurii într'o Sâmbătă pe la prânz să tae pă Seceleni și secelenii au fugit de s'au inkis în celatea la Brașov, și negăsindu-i Ungurii pă Rumâni să-i tae sau apucat de au jefuit casele mai la toți și la bogat și la sărac ba încă la cei cu case dă peatră, de mânie de nau putut izbândi după jăfu lor au băgat lemne în case dă peatră și le-au dat foc de sau stins până în pământ, apoi de Dumineca seara la 6 cieasuri le au strigat... și în loc mai pă scurt au fugit înapoi la loagaru lor la podu kikișului. Apoi la o vreme au venit musc lii la Brașov și au șezut 7 săptămâni și au făcut loagăre la Prejmer cu ai împăratului nostru. La Martie 5 zile ne-am pomenit că Marț 7 ciasuri pă Luna, seara, că vine oastea împăratului nostru în sat la Cortele, neam fost bucurat, iar Marț dimineța la 7 ciasuri numai vedem că vine dela Brașov, unii pă drumul cel mare alții pă Timiș în sus, apoi sau și zvonit că sunt unguri vin să să bată cu ai împăratului, ci au fost muscalii și la Dârse sau făcut tot una oastea împăratului cu muscalii și a plecat la țară românească au fugit nebunii tare cu săcelene cu copii cu oste cu tot sau făcut tot una și dădea Dumnezeu un ifor mare și până marți după amiază la 2 ceasuri iată ungurii în Brașov și în Săcele și și noaptea sau bătut pă Timiș între vamă până dimineța, miercuri dimineța Martie în 9 zile au fost sfinții 40 dă mucenici și tot ifor mare până joi dimineța și atunci au rămas săcelenii săraci. Că ungurii le-au loat cai cu căruțe cu tot și ceau fost în căruțe, mai pă scurt au rămas numai cu sufletele. Si eu am fost rămas acasă și-am fost dascăl la biserică dela Decembre până la Septembrie până au venit preoții din țară românească și am făcut slujba în postul cel mare utrenia, ciasuri, parnernitele amândouă seara după cum învață tipicu sfinților părinți, sufletul meu știind Dumnezeu cum a slujit săi plătească. Nu era nice un popă, nice românesc, nice unguresc, nice clopote să mai auzi său la papistași toți era fugiți care pă unde putuse. Numai eu nam lipsit dela slujbă seara, dimineța... că în Satulung și în Cernatu, Turcheș, Bacifalu în Dârste până au venit preoții Neculae Odor și Ion Caman.....

Am scris cu Vasile Moldovan dascăl fiind la biserică baci-falu. 14 Octombrie 1849.

1) Rândurile de mai sus se află scrise pe una din cărțile vechi dela biserică din Baci și ne-au fost comunicate de D-I Lepedeau în învățor-pensionar.

Ecouri.

— Pentru acoperirea cheltuielilor făcute cu monumentul eroilor Săceleni, ridicat în Piața Cernatu, Casa de citire din Turcheș cu congresul orchestrei de salon din Săcele a organizat în prima zi de Crăciun — o reușită serbare. S'a jucat piesa Omul cu mârțoaga rolurile fiind interpretate de D-rele Oancea și Cornea și de D-nii Moțoiu, Mircan, Munteanu etc., iar orchestra a executat mai multe bucăți muzicale între care am remarcat „Floarea României“. Este vrednic de relevat gestul frumos al câtorva minoritari consăteni, cari streini până acum de orice manifestare, s'au oferit să delecteze publicul românesc și ceva mai mult la o serbare data în folosul monumentului eroilor. Nu știu grație cărui fapt s'a întâmplat acest „eveniment“ când — dându-ne mâna — minoritarii au înțeles ceea ce poate de mult trebuiau să înțeleagă. Aplauzele de astfel sincere vor fi convins câtuș de puțin pe consătenii unguri (cu excepția D-lui înv. V. Munteanu, orchestra era formată numai din străini) de bucuria acestui fapt. O singură observație dacă ne este îngăduită: orchestra de salon a fost dovada cea mai grăitoare de interesul ce-l poartă consătenii noștri unguri, muzicei. Oare Săcelele românești cari dacă nu ne înșelăm numără numai puțin de 40 de studenți și studente cari studiaza la universitățile din țară, alături de marele număr de intelectuali și de sumedenia de elevi, nu sunt în stare să ne ofere câteva elemente cu cari s'ar putea înjgheba o orchestră? Și aceasta nu pentru a nu mai cere concursul streinilor ci pentru că „să avem și noi cu ce ne mândri“. Credem că-i timpul să cugetăm asupra acestui lucru și să-i dăm toată importanța.

— Societatea sportivă Isvorul din Satulung a aranjat în salonul „Soare“ — a treia zi de crăciun — o serbare. Pe lângă un program destul de bogat s'a jucat și comedia

„Un om buclucaș“ rolurile fiind interpretate de D-șoarele Euf. Bobeș, A. Jiarnea și de către D-nii Ghe. Median, Victor Tudoran. I. Carpin, D-tru Stroe etc. Din venitul acestei serbări, o sumă de 2000 lei a fost destinată monumentului eroilor săceleni.

—Despărțământul „Astra“ Sacele și-a început activitatea printr'o serie de conferințe ținute în sala gimnaziului de băeți din Satulung. Au conferențiat până acum D-nii Ananie Boldur-Directorul gimnaziului și Părintele Zenovie Popovici.

— Direcțiunea educației Poporului a binevoit a aproba gratuit în număr de volume pentru bibliotecile Casei de citire din Satulung.

Posta Redacției.

D-lui Voican-Românești. Răspundeți dacă acceptați să publicăm prima poezie din volumul trimis. Cele trimise prin D-l Ghelase nu le putem descifra.

D-lui Moisiu Turcheș. Din materialul trimis nu putem publica nimic.

D-lui Gică-Constanța. Că sunteți începător am constatat-o. Naivitatea prezentării, ne a înduișat, însă nu atât de mult ca să ne hotărască să publicăm ceea ce ați trimis.

D-lui D. T. V'am trimis până acum toate numerile apărute. Ca nu ne-ați onorat cu abonamentul o știm că sunteți pe lista „raii platnicilor“ pe care vom fi nevoiți să o publicăm. Revista costă bani mulți și dacă toți vor face ca Dv. cu ce credeți că am putea suporta toate cheltuielile.

D-lui V. O. Md. La redacție nu mai există nici un exemplar din No. 8 al revistei și nu cred că-l veți mai putea căpăta la librărie. 1) Din No. pe anul trecut mai avem de vânzare 9 colecții. Numere izolate nu avem. 2). Sunt de aceeaș părere.

D-lui V. N. Baci. Din materialul trimis vom publica ceva. Poeziile nu sunt publicabile. Așteptăm și alte lucruri noi.

Bibliografie

Boabe de grâu, revistă de cultură, an I, No' 10. Apare lunar la București sub îngrijita redactare a *D-lui Em. Buculă*. Semnează în acest număr *D-nii* Scarlat Lambrino (Cetatea Histria); Const. Moisil (Arhivele statului) *D-na* M. Baiulescu (Reunirea femeilor Române din Ardeal) *D. L. Marin* Sadoveanu (Teatrul Național) *Gh. Cardaș* (Biblioteci vechi românești) alături de numeroasele clișee cari întovărășesc fiecare articol, urmează o bogată „Cronică” (cărți, conferințe, congrese, expoziții).

Tribuna Cooperației Ardelene, organ al uniunii de coop. Ardealul, Cluj, apare lunar sub redactarea *D-lui* Dr. V. Jinga an. I. No. 8 cuprinde: V. Jinga: Pe drumuri noi; N. Petrescu: Mișcarea coop. în 1930; I. uca Paul: Cercurile cooperatiste; G. Cioc: Cooperativa forestieră din Maramureș; Ioan Tuțiuianu: camerele de agricultură și coop. agrară; Gh. Popescu: Cooperația de consum. etc.

Scrisul nostru, revistă literară. Apare lunar la Bârlad. În numărul 9-10 semnează *D-nii* G. Tutoveanu, Apostol D. Culea, N. Bogescu, Gh. Nedelea, G. Damaschin, Olga Alexa, A. Greifenberg și Gh. Roman.

Catedra, revistă pentru serbări școlare și cercuri culturale. Apare la Galați sub îngrijirea *D-lui* D. T. Faur institutor. Este singura revistă care de 4 ani desfășoară o bogată activitate culturală străduindu-se a îmbogăți cu piese de teatru și poezii serbările școlare. Este tot ce poate fi mai folositor activității extra-

școlare, căci grație străduințelor directorului-fondator *D-lui* Faur revista apare în condițiuni demne de relevat. Abonamentul costă 100 lei anual (pentru elevi 60) și n'ar trebui să lipsească dela nici una din școlile noastre primare.

Vraja. An I. No. 4-5 apare lunar în Capitală, ca organ al cercului literar „P. Cerna”. În acest număr semnează *D-nii* L. N. Copoiu, Teodor Scarlat, R. Păpacioc, Fl. Dinulescu, P. Bărbulescu, P. E. Nufăr, Al. M. Hărbilă, Berneric etc.

Marea Noastră, organ național popular închinat culturai dobrogene. Apare la Constanța. Director: Cruțiu Delasăliște.

Cuvânt Moldovenesc organ al „Astrei” basarabene. Apare la Chișinău. Scrisă pe înțelesul tuturor este plină de învățături și de indemnuri către lucruri frumoase și folositoare.

Cuvântul Liber. Foaie politică Culturală și economică scrisă pentru popor. Apare la Sibiu sub direcția unui Comitet.

Buciumul: Anul I. Apare săptămânal la Bazargic.

Strigătul Oltului. Anul I. Organ de mișcare națională al L. A. N. C. apare la Râmnicu-Vâlcea.

Tribuna Anul III. Foaie politică, economică, socială, literară și sportivă apare la Călărași. Dir. Jean G. Vasiliu.

Curierul Muncii. Foaie independentă pentru propagandă culturală. Apare bilonar la Râmnicu Vâlcea.

Conștiința Națională Apare la Craiova Director proprietar: Grigorie Bran.

(Continuare)

Bobeș Stefan, Făurei
 Brezeanu A. Cernatu
 Bucurenciu Sandu dir. Banca Brăila
 Cioca Victor Satulung
 Coșma Gh. notar Satulung
 Costea Oct. student Satulung
 Dumitrescu Fam. Cernatu
 Golea Gh. moșier Medjidia
 Gologan I. avocat Intorsura Buzăului
 Iarca Maria juv. Cernatu
 Jiarnea Costica Galați
 Lazăr Emilia Satulung
 Median Gh. funcț. Satulung
 Neacșu Vasile student Baciu
 Niculescu M. Mangalia
 Pascu I. București
 Pasăre Nae Satulung
 Pițu Ioan Cernatu
 Popa Gh. I. Constanța
 Pria Gogu Bușteni
 Rebigea I. Cireșlu
 Roșculeț Gh. Satulung
 Roșculeț I. Bușteni
 Roșculeț Voicu Cernatu
 Secăreanu D-tru Satulung
 Sbarcea Teodor Dr. Brașov
 Școala profesională Satulung
 Ștefănescu I. Bușteni
 Vineș Gh. inginer Moreni
 Zinculescu Marieta Mălăești.

(va urma).

SPRIJINITORII REVISTEI.

Primăria Cernatu.	500 lei.
L. P. S. S. Pimen Mitropolit	500 "
Primăria Purcăreni.	320 "
Vineș Gh. inginer Moreni.	420 "
Bucurenciu Sandu Brăila.	420 "
Prefectura Brașov	240 "
Roșculeț I. inginer Odorheiu	120 "

Bibliografie

Boabe de grâu, revistă de cultură, an I, No. 10. Apare lunar la București sub îngrijita redactare a D-lui Em. Buculă. Semnează în acest număr D-nii Scarlat Lambrino (Cetatea Histria); Const. Moșil (Arhivele statului) D-na M. Baiulescu (Reunirea femeilor Române din Ardeal) D. L. Marin Sadoveanu (Teatrul Național) Gh. Cardaș (Biblioteci vechi românești) alături de numeroase clișee cari întovărășesc fiecare articol, urmează o bogată „Cronică” (cărți, conferințe, congrese, expoziții).

Tribuna Cooperației Ardelene, organ al uniunii de coop. Ardealul, Cluj, apare lunar sub redactarea D-lui Dr. V. Jinga an. I. No. 8 cuprinde: V. Jinga: Pe drumuri noi; N. Petrescu: Mișcarea coop. în 1930; Iuca Paul: Cercurile cooperatiste; G. Cioc: Cooperativa forestieră din Maramureș; Ioan Tuțiuianu: camerele de agricultură și coop. agrară; Gh. Popescu: Cooperația de consum. etc.

Scrisul nostru, revistă literară. Apare lunar la Bârlad în numărul 9-10 semnează D-nii G. Tutoveanu, Apostol D. Culea, N. Bogescu, Gh. Nedelea, G. Damașchin, Olga Alexa. A Greifenberg și Gh. Roman.

Catedra, revistă pentru serbări școlare și cercuri culturale. Apare la Galați sub îngrijirea D-lui D. T. Faur institutor. Este singura revistă care de 4 ani desfășoară o bogată activitate culturală străduindu-se a îmbogăți cu piese de teatru și poezii serbările școlare. Este tot ce poate fi mai folositor activității extra-

școlare, căci grație străduințelor directorului - fondator D-l Faur revista apare în condițiuni demne de relevat. Abonamentul costă 100 lei anual (pentru elevi 60) și n'ar trebui să lipsească dela nici una din școlile noastre primare.

Vraja. An I. No. 4-5 apare lunar în Capitală, ca organ al cercului literar „P. Cerna”. În acest număr semnează D-nii I. N. Copoiu, Teodor Scarlat, R. Păpacioc, Fl. Dinulescu, P. Bărbulescu, P. E. Nufăr, Al. M. Hărbilă, Berneric etc.

Marea Noastră, organ național popular închinat culturii dobrogene. Apare la Constanța. Director: Cruțiu Delasăliște.

Cuvânt Moldovenesc organ al „Astrei” basarabene. Apare la Chișinău. Scrisă pe înțelesul tuturor este plină de învățături și de îndemnuri către lucruri frumoase și folositoare.

Cuvântul Liber. Foaie politică Culturală și economică scrisă pentru popor. Apare la Sibiu sub direcția unui Comitet.

Buciumul: Anul I. Apare săptămânal la Bazargic.

Strigătul Oltului. Anul I. Organ de mișcare națională al L. A. N. C. apare la Râmnicu-Vâlcea.

Tribuna Anul III. Foaie politică, economică, socială, literară și sportivă apare la Călărași. Dir. Jean G. Vasiliu.

Curierul Muncii. Foaie independentă pentru propagandă culturală. Apare bilunar la Râmnicu Vâlcea.

Conștiința Națională Apare la Craiova Director proprietar: Grigorie Bran.

ABONAȚII REVISTEI

pe 1930

(Continuare)

Bobeș Ștefan, Făurei
Brezeanu A. Cernatu
Bucurenciu Sandu Cir. Banca-Brăila
Cioca Victor Satulung
Coșma Gh. notar Satulung
Costea Oct. student Satulung
Dumitrescu Fam. Cernatu
Golea Gh. moșier Medjidia
Gologan I. avocat Intorsura Buzăului
Iarca Maria inv. Cernatu
Iarnea Costică Galați
Lazăr Emilia Satulung
Median Gh. funcț. Satulung
Neacșu Vasile student Baciu
Niculescu M. Mangalia
Pascu I. București
Pasăre Nae Satulung
Pițu Ioan Cernatu
Popa Gh. I. Constanța
Pria Gogu Bușteni
Rebigea I. Ciureșlu
Roșculeț Gh. Satulung
Roșculeț I. Bușteni
Roșculeț Voicu Cernatu
Secăreanu D-tru Satulung
Sbarcea Teodor Dr. Brașov.
Școala profesională Satulung
Ștefănescu I. Bușteni
Vineș Gh. inginer Moreni
Zinculescu Marieta Mălăești.

(va urma).

SPRIJINITORII REVISTEI.

Primăria Cernatu.	500 lei.
I. P. S. S. Pimen Mitropolit	500 "
Primăria Purcăreni.	320 "
Vineș Gh. inginer Moreni.	420 "
Bucurenciu Sandu Brăila.	420 "
Prefectura Brașov.	240 "
Roșculeț I. inginer Odoheiu.	420 "

Incercați și vă veți convinge
Croitoria
GHEORGHE MĂSARU
Satulung Nr. (Sos. Reg. Ferdinand)
execută orice fel de lucrări, estin și conștiincios.

VIZITAȚI CINEMATOGRAFUL
VICTORIA
Cernatu-Săcele
Renovat complet pentru filme
Sonore și Vorbitoare

CITIȚI ȘI RĂSPÂNDIȚI
Revista
Viața Săceleană

Abonamentul Dv. expiră la . . . . .
Nu uitați de plata abonamentului.

Domniei Sale

D. On. Biblioteca „Astra”

Brasov

PREȚUL LEI

TIPOGRAFIA SPINTEI MĂNĂȘTIRI CERNICA